

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mevrouw drs. K.H. Ollongren
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Datum
8 april 2021

Ons kenmerk
z2021-03488

Uw brief van
15 februari 2021

Contactpersoon

Uw kenmerk
2021-0000069284

Onderwerp

Advies over het concept voor de nota van wijziging van de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur

Geachte mevrouw Ollongren,

Bij brief van 15 februari 2021 is de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) op grond van het bepaalde in artikel 36, vierde lid, van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), geraadpleegd over het concept voor de nota van wijziging van de wijziging van de Gemeentewet, Provinciewet, Waterschapswet, Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba en Kieswet in verband met het bevorderen van de bestuurlijke integriteit en de aanpak van aanhoudende bestuurlijke problemen in het decentraal bestuur (Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur) (hierna: de nota van wijziging). De AP heeft een aantal opmerkingen over het voorstel van wet¹ en de nota van wijziging en adviseert daarmee rekening te houden.

Strekking van het voorstel van wet en de nota van wijziging

Het voorstel van wet en de nota van wijziging vullen bestaande wettelijke waarborgen met betrekking tot de bestuurlijke integriteit op onderdelen aan.

Zo regelt het voorstel van wet onder meer dat de wethouder² bij de benoeming in het bezit moet zijn van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). Ook krijgt de commissaris van de Koning meer bevoegdheden voor zijn taak om te adviseren en bemiddelen bij verstoorde bestuurlijke verhoudingen in een gemeente en

¹ Kamerstukken II 2019/20, 35 546, nr. 2.

² Omwille van de leesbaarheid zal in dit advies worden gesproken vanuit het gemeentelijk perspectief. De voorgestelde wijzigingen betreffen ook de Provinciewet en de Waterschapswet (en de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba).

Datum
8 april 2021

Ons kenmerk
z2021-03488

wanneer de bestuurlijke integriteit van een gemeente in het geding is, waaronder de bevoegdheid om kennis te nemen van alle bescheiden³ waarover het gemeentebestuur beschikt.

De nota van wijziging bepaalt onder meer dat voorafgaand aan de benoeming van de beoogde wethouders een risicoanalyse wordt uitgevoerd met betrekking tot de bestuurlijke integriteit. Ten aanzien van de uitkomsten van de risicoanalyse geldt een geheimhoudingsplicht, met uitzondering van de conclusie, aanbevelingen en eventuele maatregelen die volgen uit de risicoanalyse. Verder stelt de raad een verordening vast, die ten minste regels bevat over de reikwijdte en het proces van de risicoanalyse, waaronder maatregelen om te zorgen voor een rechtmatige en behoorlijke verwerking van persoonsgegevens.

Advies

Noodzaak VOG bestuurder en kennisneming bescheiden door de commissaris van de Koning
Het voorstel van wet is niet voorgelegd aan de AP ter advisering. Het overleggen van een VOG en het kennisnemen van bescheiden door de commissaris van de Koning zien op verwerkingen in de zin van de AVG. Dat betekent dat het voorstel van wet wel had moeten worden voorgelegd.⁴ De AP maakt van de gelegenheid gebruik alsnog een advies te geven over het voorstel van wet.

De toelichting bij het voorstel van wet⁵ bevat geen opzichzelfstaande behandeling van de met bescherming van persoonsgegevens samenhangende aspecten van het wetsvoorstel. Een expliciete behandeling in een aparte privacyparagraaf⁶ is des te meer van belang nu de weigering van een VOG een grote impact kan hebben op de reputatie en de loopbaan van de beoogd wethouder.

De AP adviseert om de gegevensbeschermingsaspecten alsnog te onderbouwen in de toelichting bij de nota van wijziging.

Uitwerking risicoanalyse in verordening

De nota van wijziging verplicht om een risicoanalyse met betrekking tot de bestuurlijke integriteit van de beoogde wethouders uit te voeren. De uitwerking van de reikwijdte en het proces van de risicoanalyse, waaronder maatregelen om te zorgen voor een rechtmatige en behoorlijke verwerking van persoonsgegevens, moet de raad in een verordening vaststellen.

De AP acht het opmerkelijk dat een risicoanalyse dusdanig belangrijk wordt geacht dat uitvoering ervan voor gemeenten wettelijk verplicht moet zijn, maar dat de invulling daarvan vervolgens grotendeels wordt opengelaten. De AP adviseert in de toelichting uiteen te zetten welke waarborgen voor verwerking in overeenstemming met de AVG naar verwachting nog door de gemeente bij verordening geregeld zullen moeten worden en per waarborg te bezien of afwegingsruimte voor elke gemeente ook op dat vlak daadwerkelijk wenselijk is. Omdat de AVG een hoog niveau van persoonsgegevensbescherming nastreeft en daarmee corresponderend hoge eisen stelt aan verantwoording van de noodzaak en aan aspecten als

³ Ook de bescheiden waarop geheimhouding rust.

⁴ Artikel 36, vierde lid, van de AVG.

⁵ *Kamerstukken II 2019/20, 35 546, nr. 3.*

⁶ Ook volgens de toelichting bij Aanwijzing voor de regelgeving 4.43 ligt het in de rede om het onderwerp bescherming van persoonsgegevens in een aparte paragraaf te behandelen.

Datum
8 april 2021

Ons kenmerk
z2021-03488

dataminimalisatie, doelbinding, 'fairness' en transparantie, is niet aannemelijk dat goede invulling van de waarborgen in een zo specifieke context als hier aan de orde de gemeente veel ruimte laat om tot onderling sterk verschillende keuzes te komen. Eenduidige borging in landelijke regelgeving heeft dan de voorkeur omdat dit duidelijkheid biedt aan alle betrokkenen, de gemeenten structuur en houvast biedt en daarbij ook het risico op incidentele gemeentelijke misstappen wegneemt. Eenheid in de rechtsontwikkeling op deze onderwerpen is eveneens gebaat bij landelijke regeling.

Een voorbeeld is dat het in alle gemeenten wel minimaal noodzakelijk lijkt om te waarborgen dat betrokkene over voor hem ongunstige conclusies wordt gehoord voordat deze worden vastgesteld. Op details, zoals de precieze fase, zijn hier wellicht verschillen tussen gemeenten denkbaar, maar die rechtvaardigen niet dat er evenzovele verschillende verordeningsbepalingen zouden moeten kunnen worden vastgesteld. Een dergelijke belangrijke waarborg zou daarom in zijn algemeenheid voor alle gemeenten op wetsniveau moeten worden vastgelegd.⁷ Een tweede voorbeeld is een gebod om de uitkomsten van de risico analyse – naar aard en mogelijke impact uiteraard bijzonder gevoelige informatie – onmiddellijk te vernietigen als de kandidaat zich terugtrekt. Ook een dergelijke waarborg lijkt zonder meer aangewezen, maar biedt weinig interessante afwegingsruimte voor een per gemeente afwijkende invulling.⁸

De AP adviseert het wetsvoorstel aan te vullen met de waarborgen voor rechtmatige verwerking waarvan aannemelijk is dat die in alle gemeenten in min of meer gelijke vorm zouden moeten gelden en een en ander in de toelichting uiteen te zetten.

Verwerkingsverantwoordelijke

Uit de nota van wijziging of de toelichting blijkt niet wie verwerkingsverantwoordelijk is voor de gegevensverwerkingen in het kader van de risicoanalyse. Het ligt in de rede dat de burgemeester als zodanig wordt aangemerkt gelet op zijn rol.

De AP adviseert om in het wetsvoorstel te expliciteren dat de burgemeester verwerkingsverantwoordelijke is.

Advisering Caribisch Nederland

De AP is alleen bevoegd om te adviseren over het voorstel van wet en de nota van wijziging voor zover het Europees Nederland betreft. De AP adviseert om het voorstel van wet en de nota van wijziging, voor zover dit nog niet is gebeurd, ook ter advisering voor te leggen aan de Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens BES.

⁷ Volgens de toelichting (p. 9 en 10) zal er een gesprek plaatsvinden tussen de instantie die de risicoanalyse uitvoert en de beoogd wethouder; in de toelichting ook wel het 'goede gesprek' genoemd.

⁸ Volgens de toelichting (p. 10 en 13) zullen de uitkomsten van de risicoanalyse worden vernietigd als de wethouder zich terugtrekt naar aanleiding van het gesprek met de instantie die de risicoanalyse uitvoert of nadat de uitkomsten van de risicoanalyse zijn gedeeld met hemzelf en de burgemeester.

Datum
8 april 2021

Ons kenmerk
z2021-03488

Openbaarmaking van het advies

De AP is voornemens dit advies na vier weken openbaar te maken op de website www.autoriteitpersoonsgegevens.nl. Behoudens tegenbericht gaat zij ervan uit dat hiertegen geen bezwaar bestaat.

Hoogachtend,
Autoriteit Persoonsgegevens,

drs. C. E. Mur
Bestuurslid